

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NĂNG HỒNG NHUNG

**CHẾ TẠO VẬT LIỆU TỪ SILICAT VÀ PHOTPHAT,
NGHIÊN CỨU KHẢ NĂNG HẤP PHỤ MỘT SỐ ION KIM
LOẠI NẶNG TRONG MÔI TRƯỜNG NƯỚC CỦA VẬT LIỆU
VÀ ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC VẬT CHẤT

THÁI NGUYÊN - NĂM 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NĂNG HỒNG NHUNG

**CHẾ TẠO VẬT LIỆU TỪ SILICAT VÀ PHOTPHAT,
NGHIÊN CỨU KHẢ NĂNG HẤP PHỤ MỘT SỐ ION KIM
LOẠI NẶNG TRONG MÔI TRƯỜNG NƯỚC CỦA VẬT LIỆU
VÀ ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG**

Chuyên ngành: HOÁ PHÂN TÍCH

Mã số: 60 44 01 18

LUẬN VĂN THẠC SỸ KHOA HỌC VẬT CHẤT

Người hướng dẫn khoa học: TS. Ngô Thị Mai Việt

THÁI NGUYÊN - NĂM 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận văn là trung thực. Những kết luận của luận văn chưa công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2015

Xác nhận của Giáo viên hướng dẫn

Tác giả luận văn

TS. Ngô Thị Mai Việt

Năng Hồng Nhung

LỜI CẢM ƠN

Với tấm lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc , em xin chân thành cảm ơn các Thầy giáo, Cô giáo trong Bộ môn Hóa Phân tích và trong Khoa Hóa học , các bạn làm luận văn cùng các em sinh viên nghiên cứu khoa học trong Khoa Hóa học, Trường Đại học Sư Phạm - Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi và giúp đỡ em trong quá trình thực hiện luận văn.

Em xin chân thành cảm ơn gia đình, bạn bè – những người đã giúp đỡ và động viên em trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Đặc biệt, em xin chân thành cảm ơn cô Ngô Thị Mai Việt , cô đã giao đề tài và hướng dẫn em hoàn thành luận văn.

Do khả năng thực nghiệm còn hạn chế và do một số yếu tố khách quan khác nên luận văn của em không thể tránh khỏi những thiếu sót. Em rất mong nhận được sự góp ý và chỉ bảo của các Thầy Cô để luận văn của em được hoàn chỉnh hơn.

Em xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2015

Học viên

Năng Hồng Nhung

MỤC LỤC

	Trang
Trang bìa phụ	
Lời Cam Đoan.....	I
Lời Cảm Ơn	II
Mục Lục.....	III
Danh Mục Các Từ Viết Tắt.....	IV
Danh Mục Bảng Biểu.....	V
Danh Mục Các Hình	VI
MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1 TỔNG QUAN.....	3
1.1. Tác dụng sinh hóa của mangan và niken.....	3
1.1.1. Tác dụng sinh hóa của mangan	3
1.1.2. Tác dụng sinh hóa của niken.....	3
1.2. Tình trạng nguồn nước bị ô nhiễm kim loại nặng	3
1.3. Giới thiệu một số phương pháp xử lý nguồn nước bị ô nhiễm kim loại nặng .5	
1.3.1. Phương pháp trao đổi ion.....	5
1.3.2. Phương pháp kết tủa	5
1.3.3. Phương pháp hấp phụ	5
1.4. Giới thiệu về phương pháp hấp phụ.....	5
1.4.1. Sự hấp phụ	5
1.4.2. Hấp phụ trong môi trường nước	7
1.4.3. Xác định dung lượng hấp phụ cân bằng, hiệu suất hấp phụ và hiệu suất giải hấp phụ	8
1.4.4. Các mô hình cơ bản của quá trình hấp phụ	9
1.4.5. Quá trình hấp phụ động trên cột.....	11
1.5. Phương pháp quang phổ hấp thụ phân tử.....	13
1.5.1. Nguyên tắc	13
1.5.2. Phương pháp đường chuẩn	14
1.6. Một số phương pháp nghiên cứu cấu trúc vật liệu hấp phụ	15
1.6.1. Phương pháp hiển vi điện tử quét (SEM).....	15

1.6.2. Phương pháp đo diện tích bề mặt riêng (BET)	15
1.6.3. Phương pháp phổ hồng ngoại (IR)	16
1.6.4. Phương pháp nhiễu xạ tia X (XRD)	17
1.7. Một số công trình nghiên cứu khả năng hấp phụ ion kim loại trên các loại vật liệu chế tạo từ hóa chất	17
CHƯƠNG 2 THỰC NGHIỆM, KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	20
2.1. Thiết bị và hóa chất	20
2.1.1. Thiết bị	20
2.1.2. Hóa chất	20
2.2. Chế tạo vật liệu hấp phụ (VLHP) từ silicat và photphat	21
2.3. Nghiên cứu một số đặc trưng hóa lí của vật liệu hấp phụ	22
2.3.1. Ảnh SEM của vật liệu hấp phụ	22
2.3.2. Diện tích bề mặt riêng của vật liệu hấp phụ	22
2.3.3. Phổ hồng ngoại của vật liệu hấp phụ	23
2.3.4. Giảm đồ nhiễu xạ tia X của vật liệu hấp phụ	23
2.4. Xác định điểm đẳng điện của vật liệu hấp phụ	25
2.5. Xây dựng và đánh giá đường chuẩn xác định nồng độ Mn(II), Ni(II) theo phương pháp quang phổ hấp thụ phân tử	26
2.5.1. Khảo sát khoảng nồng độ tuyến tính của Mn(II)	26
2.5.2. Khảo sát khoảng nồng độ tuyến tính của Ni(II)	27
2.5.3. Dựng đường chuẩn	28
2.5.4. Xác định giới hạn phát hiện, giới hạn định lượng của phép đo	35
2.6. Nghiên cứu khả năng hấp phụ và một số yếu tố ảnh hưởng đến khả năng hấp phụ Mn(II), Ni(II) của VLHP theo phương pháp hấp phụ tĩnh	36
2.6.1. Ảnh hưởng của thời gian	37
2.6.2. Ảnh hưởng của pH	38
2.6.3. Ảnh hưởng của khối lượng vật liệu	41
2.6.4. Ảnh hưởng của nồng độ đầu	42
2.6.5. Ảnh hưởng của ion Ca(II), Zn(II), Al(III) và hỗn hợp các ion Ca(II), Zn(II), Al(III)	45

2.7. Nghiên cứu khả năng hấp phụ Mn(II), Ni(II) của VLHP theo phương pháp hấp phụ động.....	48
2.8. Xử lý mẫu nước thải.....	51
KẾT LUẬN.....	54
TÀI LIỆU THAM KHẢO	55
Tiếng Việt	55
Tiếng Anh	56

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

TT	Từ viết tắt	Từ nguyên gốc
1	BET	Brunaur – Emmetle – Teller
2	IR	Infrared Spectroscopy
3	SEM	Scanning Electron Microscopy
4	UV – Vis	Ultraviolet Visble
5	XRD	X-ray Diffraction
6	ppm	Part per million

DANH MỤC BẢNG BIỂU

	Trang
Bảng 1.1. Nồng độ giới hạn của một số ion kim loại trong nước thải công nghiệp ...	4
Bảng 2.1. Điểm đẳng điện của VLHP	25
Bảng 2.2. Kết quả khảo sát khoảng nồng độ tuyến tính của Mn(II)	26
Bảng 2.3. Kết quả khảo sát khoảng nồng độ tuyến tính của Ni(II)	27
Bảng 2.4. Các thông số đường chuẩn của Mn(II)	30
Bảng 2.5. Các thông số đường chuẩn của Ni(II)	31
Bảng 2.6. Các giá trị b' của đường chuẩn Mn(II)	32
Bảng 2.7. Giá trị phương sai của Mn(II)	33
Bảng 2.8. Các giá trị b' của đường chuẩn Ni(II)	34
Bảng 2.9. Giá phương sai của Ni(II)	34
Bảng 2.10. Giá trị S_{bi} , LOD, LOQ của Mn(II) và Ni(II)	36
Bảng 2.11. Ảnh hưởng của thời gian đến khả năng hấp phụ Mn(II) và Ni(II)	37
Bảng 2.12. Ảnh hưởng của pH đến khả năng hấp phụ Mn(II) và Ni(II)	39
Bảng 2.13. Ảnh hưởng của khối lượng VLHP đến khả năng hấp phụ Mn(II) và Ni(II)	41
Bảng 2.14. Ảnh hưởng của nồng độ đầu đến khả năng hấp phụ Mn(II) và Ni(II) của vật liệu	43
Bảng 2.15. Các thông số hấp phụ theo mô hình Langmuir của vật liệu hấp phụ	44
Bảng 2.16. Ảnh hưởng của các ion Ca(II), Zn(II), Al(III) đến khả năng hấp phụ Mn(II) và Ni(II) của vật liệu	46
Bảng 2.17. Ảnh hưởng của hỗn hợp các ion Ca(II), Zn(II), Al(III) đến khả năng hấp phụ Mn(II), Ni(II) của vật liệu	47
Bảng 2.18. Nồng độ ion Mn(II) sau mỗi phân đoạn thể tích	49
Bảng 2.19. Nồng độ ion Ni(II) sau mỗi phân đoạn thể tích	50

DANH MỤC CÁC HÌNH

	Trang
Hình 1.1. Đường đẳng nhiệt hấp phụ Langmuir	11
Hình 1.2. Sự phụ thuộc của C_{cb}/q vào C_{cb}	11
Hình 1.3. Mô hình cột hấp phụ	12
Hình 1.4. Dạng đường cong thoát phân bố nồng độ chất bị hấp phụ trên cột hấp phụ theo thời gian	12
Hình 2.1. Sơ đồ chế tạo vật liệu hấp phụ từ silicat và photphat	21
Hình 2.2. Ảnh SEM của vật liệu hấp phụ	22
Hình 2.3. Phổ hồng ngoại của vật liệu hấp phụ	23
Hình 2.4. Giảm đồ nhiễu xạ tia X của vật liệu	24
Hình 2.5. Điểm đẳng điện của VLHP	25
Hình 2.6. Đồ thị khảo sát khoảng nồng độ tuyến tính của Mn(II)	27
Hình 2.7. Đồ thị khảo sát khoảng nồng độ tuyến tính của Ni(II)	28
Hình 2.8. Đường chuẩn xác định nồng độ Mn(II)	30
Hình 2.9. Đường chuẩn xác định nồng độ Ni(II)	31
Hình 2.10. Sự phụ thuộc của dung lượng hấp phụ vào thời gian đối với Mn(II)	38
Hình 2.11. Sự phụ thuộc của dung lượng hấp phụ vào thời gian đối với Ni(II)	38
Hình 2.12. Ảnh hưởng của pH đến khả năng hấp phụ Mn(II)	39
Hình 2.13. Ảnh hưởng của pH đến khả năng hấp phụ Ni(II)	40
Hình 2.14. Sự phụ thuộc của dung lượng hấp phụ vào khối lượng đối với Mn(II)	42
Hình 2.15. Sự phụ thuộc của dung lượng hấp phụ vào khối lượng đối với Ni(II)	42
Hình 2.16. Đường đẳng nhiệt hấp phụ của VLHP đối với Mn(II)	44
Hình 2.17. Đường đẳng nhiệt hấp phụ của VLHP đối với Ni(II)	44
Hình 2.18. Ảnh hưởng của các ion Ca(II), Zn(II), Al(III) đến khả năng hấp phụ Mn(II) của vật liệu	46
Hình 2.19. Ảnh hưởng của các ion Ca(II), Zn(II), Al(III) đến khả năng hấp phụ Ni(II) của vật liệu	46
Hình 2.20. Ảnh hưởng của hỗn hợp các ion Ca(II), Zn(II), Al(III) đến khả năng hấp phụ Mn(II), Ni(II) của vật liệu	47
Hình 2.21. Khả năng hấp phụ động đối với dung dịch Mn(II)	51
Hình 2.22. Khả năng hấp phụ động đối với dung dịch Ni(II)	51
Hình 2.23. Sự hấp phụ động ion Mn(II) trong mẫu nước thải	52
Hình 2.24. Sự hấp phụ động ion Ni(II) trong mẫu nước thải	52